

*„Rajtunk nem fog segíteni, de nem is segíthet más, csak mi magunk”
Széchényi István: Magyarország kiváltságos lakosaihoz*

TÚRISTVÁNDI KÖZSÉG GAZDASÁGI PROGRAMJA

2007-2013

2007. MÁRCIUS – ÁPRILIS HÓ

Készítette: Lakatosné Sira Magdolna polgármester

I. Fejezet

Bevezető

Túristvándi teljes értékű 2007- 2013 évekre szóló gazdasági programjának elkészítése több hónapos kutató, tervező- fejlesztő, programozó munkát igényelne. Ezért, az MTA Regionális Kutatások Központja tanulmányának figyelembe vételével, annak szerkezeti felépítésének szem előtt tartásával készült ez a középtávú, teljességre nem törekvő tanulmány. Az önkormányzatokról szóló törvény végrehajtási utasításai között szerepel, hogy a települések gazdasági programot készítenek, elsősorban testületük mandátumának idejére. Az Európai Unió költségvetését 7 évre határozza meg, ezért célszerűnek tartottam nem a választási ciklushoz, hanem ehhez a hétéves költségvetési ciklushoz igazodó gazdasági program elkészítését, melyet a Nemzeti Fejlesztési Terv II, vagy Új Magyarország Fejlesztési programjaihoz való igazodás is indokol.

A gazdasági program készítéséről szóló feladat meghatározásának törvényhelyi jogi előírása igen tág értelmezést és interpretációt tesz lehetővé. Nem szól pl. arról, hogy a programnak, mint tervi dokumentumnak milyen viszonyban kell lennie a település elfogadott és érvényben lévő fejlesztési koncepciójával, településrendezési tervével, s más a gazdaságot is érintő programjával. pl. vagyongazdálkodási program, környezetvédelmi program, stb. A gazdasági program készítéséről szóló törvény, említést tesz még a település kistérségi, gazdasági, fejlesztési lehetőségeivel való összehangolásának szükségességéről is.

A település alapcélja kell, legyen a jobb életminőség és a települési szinten értelmezhető fenntartható gazdasági fejlődés biztosítása, a környezeti értékek megtartása és szükség szerinti helyreállítása mellett. A legfontosabb cél mindenképpen annak elérése, hogy a közösen kialakított tervek megvalósítása után mindenkinek jobb legyen Túristvándiban élni.

Túristvándi Község 1990 óta önálló közigazgatású település. Az önkormányzat igazán tudatos településfejlesztéssel, az elmúlt néhány évben kezdett el foglalkozni. Szerepe a gazdaságfejlesztésben igen jelentős, különösen ilyen kis településen, ahol igen meghatározó szerepe a foglalkoztatásban, olyan települési környezet, intézményrendszer, kedvezményrendszer kialakításában, amivel vonzóvá teheti a települést azok számára, akik valamilyen vállalkozásba szeretnének kezdeni. Az önkormányzat tudja megteremteni azokat a körülményeket, feltételeket, melyekkel vonzóvá lehet tenni a települést a befektetők számára, éppen ezért ez a felelősségünk nekünk a települési vezetőknek igen nagy. Nem háríthatja el

egyetlen felelősen gondolkodó önkormányzat sem a gazdaságfejlesztési felelősséget azzal,” hogy nincs rá pénz, a piac szabályozása majd önmaga megoldja, nem az önkormányzat feladata, esetleg csak segíteni tud”!

Túristvándi község a társadalmilag, gazdaságilag elmaradott települések, közé tartozik, 1993 óta forráshiányos, így a gazdaságfejlesztésnek az egyik legjelentősebb korlátja a pénzügyi források hiánya. Ennek a feszültségnek oldására vezettük be az idegenforgalmi adót, és az iparüzési adót is. Ezek hatékony eszközzé csak akkor válnak, ha fejlesztésre lehet fordítani őket. Az ipartelepítést, vállalkozások letelepítését lehetővé tevő ingatlan, föld, telekvagyon hiánya, kialakíthatatlansága. Sajnos Túristvándi azok közé az önkormányzatok, közé tartozik, akik nem rendelkeznek telekalakításhoz szükséges földtulajdonnal, a településen nincsenek építésre kijelölt önkormányzati tulajdonú területek. Részünkről, a község vezetői részéről szándék van ezeknek, a gátaknak az oldására, ez biztosan nem máról holnapra oldódik meg, hanem egy hosszú tudatos fejlesztési terv, meghatározott stratégia eredményeképpen valósulhat meg.

Az önkormányzat az elmúlt években, jelentős mértékben erősítette a település mikro-térségi szerepkörét, több intézményfenntartó társulás székhely települése lett.

- Körjegyzőségi székhely- Kömörő Községgel alkot körjegyzőséget
- Iskolafenntartó társulás székhely települése- társult község Kömörő
- Gyermekjóléti és Családsegítő Mikro-központ- társult települések száma 10.
- Támogató Szolgálat Mikro-társulás központja, társult települések száma 19.

Célunk e szerepkörünk erősítése a térségben, intézmény hálózatunk infrastrukturális fejlesztése a gazdaságosabb működtetés érdekében.

A hagyományőrzés, az értékteremtés és a lokálpatrióta érzés együttese volt az elmúlt években a legfőbb teremtő és fejlesztő erő. Ez talán a legfőbb erősségünk és legfontosabb adottságunk, tartalékunk a jövőben is.

Fejlesztési forrásaink a következő években is nagymértékben külső eszközökből, úgy, mint működő és pénzügyi tőke bevonásából, EU-s és más pályázati lehetőségekből származnak majd. Ehhez tudatos felkészülésre van szükség.

Az első lépéseket már megtettük. A következőkre is képesnek kell lennünk, és ha erőforrásainkkal jól gazdálkodunk, sikeresek maradunk.

Stratégiai célkitűzések

A helyi értékekre alapozottan különleges hangsúlyt kap a szélesen értelmezett falufejlesztés, falumegújítás, mely révén olyan közvetlen és közvetett fejlesztési energiákat rendelhetünk más fejlesztésekhez, amelyek megsokszorozhatják a lakosság önszerveződési, közösségformálási szándékait.

A célkitűzés lényegi pontjai tehát:

A község fejlesztése során meghatározó, elsődleges településpolitikai elhatározások (prioritások) a következők:

- ✚ – A közösségi- és a magánérdekek lehető legteljesebb szintézisével, azaz a lehető legelőnyösebb megoldások alkalmazásával a lakosság életkörülményeinek folyamatos javítása.
- ✚ – A népességsökkenés megállítása, illetve szinten-tartása.
- ✚ – Az összlakosság csökkenésével párhuzamosan fokozatosan növekvő arányú idős-korúak ellátási rendszerének biztosítása, bővítése.
- ✚ – A kedvezőtlen népességi folyamatok megállítása – helyesebben megfordítása – érdekében a település minél vonzóbbá tétele (alapellátás fejlesztése, munkahely-teremtés, letelepedés támogatása, környezetvédelem, stb.).
- ✚ Fejlesztési projektekhez szükséges munkaerő- és szakképzés biztosítása.
- ✚ A település strukturális munkanélküliségének mérséklését szolgáló programok megvalósítása
- ✚ Tudatformálás, oktatás

A falu fejlesztési stratégiai programjának legfontosabb irányultságát kifejező prioritások a következők:

- 1. A természetkörnyezeti állapot javítása**
- 2. A lakossági, gazdasági és környezetvédelmi igényeknek egyaránt megfelelő infrastruktúra kialakítása.**
- 3. A település turisztikai potenciáljának kihasználása térség központi szerepkörének erősítése**
- 4. A piaci hatékonyság növelése, a település adaptációs képességének javítása. Versenyképes, minőségi termelésre épülő sokszínű mezőgazdasági rendszer kialakításával és a gazdasági tevékenységek diverzifikálásával.**
- 5. A fejlődés emberi vonatkozású tényezőinek integrált fejlesztése**

6. A mikro-régió belüli kohézió erősítése, a környező térségekkel szerves kapcsolat kialakítása, a határmenti együttműködések révén.

II. fejezet

Túristvándi történelmi bemutatása:

Nevének előtagja megjelöli fekvését a Túr folyó mellett, az Istvándi a XIII. században birtokosává lett Sente-Mágócs nemzetség egyik István nevű tagjának nevéből -i képzővel eredhetett. Valószínűleg az első tulajdonosáról kapta a nevét, mert 1181-ben a cégényi monostor birtokaként, mint irtásfalut, Túrnak hívták. 1315-ben a Kölcsey család osztozkodott a birtokon, a szántóföldeket és a kaszálókat elkülönítették, de közösek maradtak az erdők, a vizek, a malmok. 1344-ben I. Lajos visszaadta a Kölcseyeknek a tőlük hűtlenség miatt elkobzott birtokaikkal együtt, így a kölcsei uradalomhoz tartozó kisközség nevét 1345-ben Estphandi, 1477-ben Hesthwandy, 1488-ban Istwandi alakban írták. E régi birtok a XIV. századtól fogva a Kölcsey vagy a vérrokon Kende családé volt. 1451-ben a Kölcseyek elzálogosították a Domahidyaknak, 1481-ben részt kaptak belőle Kömörey Mihályné és leányai is. 1488-ban a Kölcseyek a falu egyes részeit eladták a Perényieknek. 1515-ben Czégényi Kende Péter szerzett benne jószágot, 1518-ban Werbőczy Istvánnak szintén volt itt birtoka, amit aztán Perényi Istvánnal elcserélt. 1520-ban Báthory András és a Guthi-Országok, 1544-ben Muchey Pál, Nagyváthy János és Rácz Miklós, 1547-ben Perényi János, 1559-ben Horváth György, 1561-ben Fekete Balogh János jutott egyes részekhez, ám a Kende és a Kölcsey birtok nem apadt, hanem a következő századokban tovább nőtt. 1639-ben a Perényieknek egy udvarházuk is volt a faluban, ők a birtokukat a XIX. század elejéig megőrizték, akkor Perényi György eladta gróf Károlyi Józsefnek. 1717-ben törtek be utoljára hazánkba a tatárok, és a Felső-Tisza vidékén garázdálkodtak. Szatmár vármegye első katonai leírói 1782–85 között látták, hogy a falu nagy részét mocsár ölelte körül, ami csak ritkán száradt ki, mellette az erdőt sűrű cserjés nőtte be. (Lásd: a 3. számú mellékletet) Mind az Eszenyő erdő, mind a Liget erdő nagyon mocsaras volt. Istvándit részben körülvette a Túr folyó, szélessége itt 30–40 lépés széles, a medre mocsaras, vize embereknek csak szükség esetén, az állatoknak viszont mindig alkalmas volt. Hidakon lehetett átkelni rajta. A XVIII. század végén, a XIX. elején a gróf Rhédey, a Kende, Kölcsey, Jármay, Domokos és Toldy családok bírták. Fényes Elek Geographiai szótárából tudjuk, hogy a XIX. század közepén a faluban 359 lakos élt; határának dombosabb része homokos, a többi fekete lapály volt, amit a hallal, rákkal teli Túr vize gyakran elöntött; derék tölgyes, szilfás, gyertyános erdőt bírt és a

vízimalma jól jövedelmezett. Szatmár vármegye monográfiájában feltüntették mind az Istvándi, mind a Túristvándi nevet. A XX. század elején 119 házat 704-en lakták. Határa 2902 holdra terjedt ki a Csoknyai, Hirschfeld, Kiskende, Nagykende és Kölcsey tanyákkal együtt. Legnagyobb birtokosa, Kölcsey Kende Zsigmond mintagazdasággal is büszkélkedhetett. 1908-ban veszi fel a Túristvándi nevet megkülönböztetésül a határában folyó Túr folyóról. 1839-ben 360 lakosa volt. Lakosai a középkorban magyarok voltak, csak a későbbi századokban települt meg a községben jelentéktelen számú idegen /román / népelem.

Közigazgatásilag Istvándi 1860-tól a Szamosközi, 1870-től a fehérgyarmati első járáshoz, 1876-tól a Fehér-gyarmati járáshoz tartozott. A XX. Század elejétől a Fehérgyarmati járás községe. 1924-től a Kömörői Körjegyzőséghez tartozott. 1983-tól községi közös tanács társközsége, tanácsának székhelye Szatmárcseke volt. 1989. július. 1.-től Fehérgyarmat városkörnyéki községe, 1991-től önálló. 1995. évi közigazgatási besorolás szerint rangja: község. 2004-től Kömörő községgel alkot körjegyzőséget, körjegyzőségi székhely a település.

III. fejezet

A TELEPÜLÉS HELYZETÉNEK ELEMZÉSE

Területi lehatárolás:

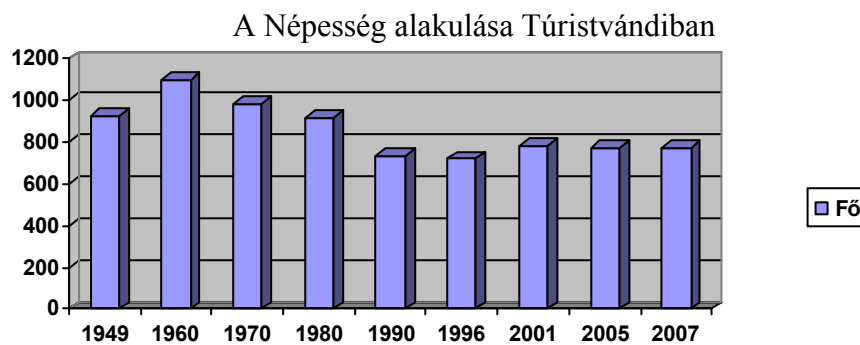
Túristvándi Szabolcs – Szatmár – Bereg - Megye Észak-keleti csücskében a szatmári tájegységében az Erdőhátan található Fehérgyarmattól 15 km-re. A község a 491-es útról Penyigénél leágazó alsórendű úton érhető el. A Kölcse, Szatmárcseke, Tiszakóród, és Kömörő által közrefogott Szatmári Tiszahát területén helyezkedik el, területe 1522 Ha. Belterülete, 100ha-t külterülete 1422 ha-t ölel fel. Népességének száma 2007-ben 775 fő. Térszerkezeti helyzetét alapvetően két kisváros Vásárosnamény és Fehérgyarmat közötti fekvés, és a határmenti elhelyezkedése határozza meg.

Természeti adottságai:

A Szatmári-sík DK felől DNy-nak lejtő tökéletes síkság, amelynek fele ártéri, másik felét folyóhátak tarkítják. A folyók hordalékát nagy többségében barna földek fedik. A mérsékelt meleg- és hűvös éghajlatú területet kisebb mértékben vízhiány jellemzi. Az agráradottságok a vízigényes, kevésbé hőigényes szántóföldi, kertészeti kultúráknak kedveznek. A település és a Túr által alkotott félszigeten, az Erdőhát és a Tiszahát határán települt község eredetileg egyetlen elején és végén megtört vonalú utcából állt, ami később halmazszerűen bővült.

A faluban kevés csűr van, de a Rákóczi u. 45. sz. alatt állt a környék egyik legértékesebb épülete. Csak mutatóba maradtak meg a helyi jellegzetességű favázas, paticsfalas, homloktornácos, alapincézett gabonás kamrák a Rákóczi utcán és a kezdetleges szilvaaszalók. Ma az 1522 hektáros község 248 lakásában 775-en, elsősorban mezőgazdaságból élnek. A külterületnek jelentős részét képezik a mocsarak és ecsetpázsitos rétek. A terület növény és állatvilága gazdag, melyben megtalálhatók olyan ritka növények, mint a tündérrózsa, a réti füzény, a sárga nőszirm, és olyan ritka állatok, mint a keresztes vipera. A Hortobágyi Nemzeti park területéhez tartozik a hiedelem szerinti kuructemető, a tölgyesekkel határolt Rókás is. A települést kacskaringósan körbeölelő Túr folyó partját értékes védett fasorok övezik. Az erőterületek nagy részét tölgyesek, kisebb részét akácosok, valamint keménylombú fák borítják. Talaja: öntéstalaj. A település a megye egyik legjelentősebb mellék folyójának a szabályozás előtti ágán, helyezkedik el. A Szatmár-Beregi tájvédelmi körzethez tartozik a település külterületének 90%-a.

Népességének alakulása, összetétele:

Forrás: Sz.-Sz.-B Megyei KSH

1960 óta Túrístvándi népesség száma csaknem 300 fővel csökkent, jelenlegi lélekszáma 775 fő. Az idős korúak aránya 4%-kal meghaladja a megyei mutatót.

Túrístvándi népességének a hosszú távra történő prognosztizálásakor figyelembe vett demográfiai tényezők:

Az élveszületések 15% és a halálozások aránya a továbbiakban is közel azonos, akkor a természetes népességváltozás kismértékben pozitívrá becsülhető. A vándorlási különbség az elmúlt évek pozitív egyenlege nem vált ellentétessé. A népességre vonatkozó jelenlegi és várható tendenciák jövőre vonatkozó kivetítéséből az látszik, hogy a település népessége az elkövetkezendő 15 évben tovább növekedhet. – Természetesen a gazdasági helyzet alakulása, a térség foglalkoztatási helyzetének az életszínvonal relatív romlása, akár ellentétes hatást is

kiválthatnak. - A település helyzete alapján a lakónépesség változása +0,2- -0,8 %-os mértékben prognosztizálható évente. A település lakossága elsősorban mezőgazdaságból él. Kevés az egyéni vállalkozó. A község lakosainak 25%-a cigány etnikai kisebbséghez tartozik. A településen magas a nevelő szülőknek a száma. Így az oktatási intézményekben is viszonylag nagy számban tanulnak nevelőszülőknél lévő gyermekek. Ez az 1960-as évek óta jellemző Túrístvándi községben elmondható, hogy más településekkel szemben befogadóbb a község. Ehhez a hosszú évtizedek óta jellemző idegenforgalmi látogatottság is hozzájárul.

Születések, halálozások számának alakulása

Év	Születések száma (fő)	Halálozások száma (fő)
2003	8	6
2004	9	5
2005	9	12
2006	13	5

Népesség kor szerinti megoszlása 2007. január 1-én.

Kor szerinti csoportosítás	Fő
0-3	31
4-6	39
7-14	92
15-18	56
19-60	421
61-	136
Összesen:	775

Korcsoport	Fő	Megoszlás %-a
Gyermek és fiatalkorú	218	28
Munkaképes korú	421	54
Időskorú	136	18
Összesen:	775	100

Gazdasági helyzete:

Túrístvándi gazdasági helyzetét, jelentős mértékben befolyásolják adottságai, mérete és földrajzi elhelyezkedése. A település a megye legkeletibb területén fekszik, az ukrán határtól 20 km-re, a román határtól 45 km-re. Míg a megyeszékhelytől való távolsága 90 km. Túrístvándi a gazdasági- társadalmi szempontból elmaradott és a tartós munkanélküliséggel sújtott települések, közé tartozik. A településen a földreform növelte a törpe birtokosok számát, a termelőeszközök fejlődése lelassult, s mint a térség más településein itt is arra kényszerültek az emberek, hogy elhagyják Túrístvándit, és az ország más vidékein, sőt

néhányan más országban is keressenek otthont és megélhetést, nyújtó körülményeket. A szerkezetváltás elmaradása a trianoni országhatár meghúzásával tragikus hatásúvá vált, mivel megszakadtak a korábbi biztos mezőgazdasági piacot jelentő kapcsolataink.(Kárpátaljával, Erdéllyel) s a hagyományos ágazat népességeltartó ereje tovább csökkent. Az 1989-es átalakulással egyidejűleg megszűnt a Termelő-szövetkezet, az Állami gazdaság, ami a lakosság nagy részének biztosította munkát. Megszűntek a kisüzemek, mindezek a folyamatok a nagy mértékű leszakadást tovább erősítették. A vidék emberének befelé fordulást tükröző magatartása egy régóta gyűrűző periférikus helyzetet, elszigetelődést előidéző folyamat természetes velejárója, a folyamat eredményét a gazdasági mutatókon kívül a társadalom e képességein keresztül is le kell mérni véleményem szerint. Fehérgyarmat város közelsége csak néhány embernek jelent állandó munkát, biztos megélhetést, mert a közlekedési költségek csökkentése érdekében a munkáltatók a közelebb fekvő településekről keresnek munkavállalókat.

Túristvándi infrastrukturális felkészültsége:

Tárgy év	Égészségügy	Óvoda		Általános Iskola	
	Egy háziiorvosi Körzetre jutó lakosok	Férőhely kihasználtság (%)	Egy pedagógusra jutó gyermek	Egy Pedagógusra Jutó tanuló	Egy tanteremre jutó tanuló
1960	1099	100	27		
1970	985	100	26		
1996	720	57.78	26	7	11
2007	775	95.00	23	9	11

Forrás: Sz.-Sz.-B Megyei KSH, Túristvándi Község Önkormányzat

Túristvándit autóbuszjáratok kötik össze a környező településekkel. A lakosság igénybe veheti a posta szolgáltatásait, sportpálya biztosítja a szabadtéri sportolás lehetőségét, kemping várja a nyaralókat. Lehetőség van a községben megépült szabadtéri színpadon nagy kulturális rendezvények tartására, mely a térség igényeit is kiszolgálja. A villany, víz és gáz ellátottság kielégítő. A telefonigények kielégítettek, a portalanított utak aránya nem haladja meg a 80%-ot. Annak ellenére, hogy az utóbbi években 20%-al növekedett a kiépített utak aránya a

településen, még ezen a területen is van tenni való. Házi orvos nincs a településnek önálló, Szatmárcsekével egy házi orvos látja el a betegeket. Az ivóvízhálózatra rákötött lakások aránya elfogadhatónak mondható, ezért is nagyon nagy szükség lenne arra, hogy a településen kiépüljön a szennyvízhálózat.

Infrastruktúra ellátottsági mutatók

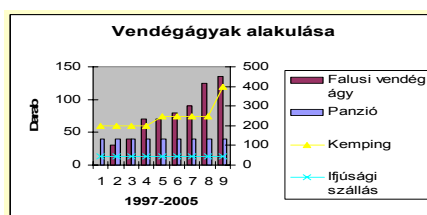
Tárgy- év	Lakások közműellátottsága az összes lakás %-ában			Önkormányzati belterületi út
	Ivóvíz- hálózatba bekapcsolt lakások	Csatorna- hálózatba bekapcsolt lakások	Vezetékes telefon előfizetők	Kiépített belterületi út az összes %-ában
1996	88.79	.00	12.93	60.00
2005	93.01	.00	79.90	80.00

Forrás: Sz.-Sz.-B Megyei KSH, Túrístvándi Község Önkormányzat

A szervezett szilárd kommunális hulladékgyűjtés megoldott, de szakszerű elhelyezése nem biztosított. A folyékony kommunális hulladékot egyelőre tartálykocsival szállítják el. A helyi vízmű önkormányzati tulajdonban van, közös Szatmárcsekével. A településen összesen 10-12 szálláshely működik, összesen 220 férőhellyel. Kereskedelmi egységek száma, 8. Ebből élelmiszerüzlet 3, vendéglátó egység, 4, egy fagyfaltozó, és egy ajándék üzlet van. Túrístvándi településen Panzió működik 40 férőhellyel, a falusi vendéglátók összesen 120-150 fő elszállásolását tudják biztosítani. Kempingben körülbelül 200-250 fő elhelyezésére van lehetőség. A szálláshelyek alakulását mutatja be a 3. ábra, melyből megállapítható, hogy az igények növekedésével egyenes arányban nőtt a számuk a községben. A kereskedelmi ellátottság megfelelő, a színvonal növekedése érdekében lenne még tennivaló. Kisebbségi önkormányzata van a településnek.

A Szálláshelyek alakulása a településen

0-1. ábra

Forrás: Túrístvándi Község Önkormányzatának Idegenforgalmi koncepciója

Adottságai:

Túristvándi a Szatmári Tiszahát legszebb települése. Vízimalmáról híres mely egyedülálló ipartörténeti műemlék Európában. A Túr folyó számtalan kanyarjával a falut teljesen körbeöleli, így természeti környezete is egyedülálló. Idegenforgalom szempontjából érték a falu határában található Rókás-legelő, melyet ősgyep borít, növény és állat ritkaságok találhatóak itt meg.

Kulturális, építészeti értékek:

Az ipartörténeti szempontból egyedülálló vízimalom is a Kendék vagyonát képezte. A vízimalom még ma is meg van. Átélt az évszázadok viharait, változásait. Egész Európa egyetlen ilyen felépítésű, és méretű vízimalma. A három, a vízlapátokkal együtt 6 méter 20 cm átmérőjű kerekkel működő alulcsapott vízimalom nyugati oldala a partoldalba van építve, a többi része cölöpökön. Építését XVIII. Század végére teszik, amit 1952-ig használtak. Nagy magyar írónk Móricz Zsigmond 1885-től 1887-ig itt járt iskolába. A volt református iskola és tanítói lakás közvetlen szomszédságában, a kovácsházban.

Apja vagyoni bukása után nagybátyjához költöztek, aki Kende Zsigmond uradalmi kovácsa volt. Vallomásaiban az Istvándiban töltött éveket „Jellemformáló kohónak” nevezte. Emlékét egy márványtábla őrzi a kovácsház falán.

Református temploma gótikus eredetű műemlék. Egy korabeli oklevél szerint 1315-ben Túristvándinak már volt kápolnája. A templom az 1470-80-as években épült gótikus stílusban. Bejárati ajtaját nagy öt méternél magasabb, mérmives terméskőből faragott, rendkívüli szépekről tanúskodó ablakait, csúcsívükben más-más kiképzéssel, középen kis kerek ablakkal, valamint diadalívét Mátyás kőfaragói készítették. Ezeket az idők folyamán mind bevakolták. Az 1970-es árvíz után helyreállították s így a környék egyik legszebb kiemelt műemlék temploma.

A népi építészet remekművei: Helyi jellegzetesség volt az un. Gabonás kamra, a lakóházat követően és csak azután épültek istállók, ólak és egyéb gazdasági épületek. A 80-as években még négy népi lakóház is állt a faluban, illetve a favázás csűr a Rákóczi út 45 szám alatt. Ez utóbbit a mentette meg valószínűleg, hogy a Nyíregyházi Múzeumfaluba került. Külön értéke a szatmári típusnak a faragott tölgyfaoszlop és könyökfa megoldás. Bár jelenleg nem rendelkezik védelemmel, mégis említésre méltó a Kende- Kúria. A mai épület az 1800-as évek közepe táján épülhetett, szabadon álló klasszicista formában. A kéttraktusos épületkutatót és rekonstrukciót érdemelne és a helyileg védhető épületek, közé kellene sorolni.

Programok:

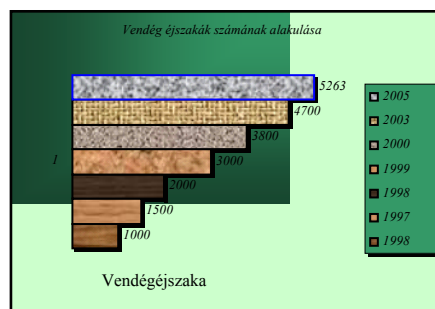
Turistvándiban egész évben vannak programok, melyek az idegenforgalom szempontjából attrakciót jelentenek. Az önkormányzat által biztosított programok: A halászlé főzőverseny, ami országos hatókörű, (de néhányan a szomszédos Kárpátaljáról is részt vesznek) és az itteni halász, pákász hagyományokat ápolja, a térség településeinek összefogásával.

A gasztronómiai hagyományok bemutatása mellett a településre jellemző eszközöket, és dísz tárgyakat is bemutatják. Másik nagy rendezvényünkkel a Nemzetközi Molnár Találkozóval nem kisebb dologra vállalkozunk, mint egy rövid időutazás keretében bemutatni a régi molnárok munkáját, életmódját, a rájuk jellemző gasztronómiai érdekességeket úgy, hogy a résztvevő országok, tájegységek gazdag kontrasztjaival, vagy épp hasonlóságaival ismerkedhessenek meg az érdeklődők. A rendezvényen versenyző csapatok öltözetét, bemutatkozásuk ötletességét és az általuk elkészített ételeket, valamint az erőpróbáló ügyességi versenyen elért eredményt a független zsűri, és persze a közönség értékeli.

A rendezvény időpontjául azért választottuk ezt a napot, mert a szakmai szokáshagyományok közül, a vízimolnárok Nepomuki Szent János napjához fűződő ünnepe a legismertebb. Nepomuki Szent János a 18. század óta az utak, hidak és vizek, vízenjárók patrónusa, ünnepét főleg a dunai molnárok tartották meg. Szegeden a vízimolnárok pünkösdkor és Szent Istvánkor rendeztek mulatságot a Tisza folyó homokzátonyain. Már hagyomány a szabadtéri színpadon a színházi előadások szervezése. A Vízimalomban bemutató őrleést, kenyérsütést szerveznek. Az önkormányzat által működtetett táborban hagyományos kézműves mesterségek, megismerésére nyílik lehetőség. A falusi vendégfogadók, hagyományos falusi disznóölést, gyógynövény túrákat szerveznek

Idegenforgalmi szempontból nem elhanyagolható ez a környezet.

A Vendégéjszakák számának alakulása¹

¹ Forrás Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei KSH statisztikái 1998-2005

A faluba érkező vendégekről megállapítható, hogy 90%-az a belföldi, és mindössze 10%-az a külföldi, de számuk, ha nem is jelentősen, de nő. A belföldi vendégek a magán szálláshelyeket részesítik előnyben. Ebben jelentősen befolyásoló tényező a jövedelmek alacsony szintje, így a viszonylag olcsóbb szolgáltatások felé fordul a kereslet. A főszezonban közép jövedelemmel általában autóval rendelkező családok, és az iskolai táborokat a községbe szervezők a jellemzőek, általános iskolás gyermekekkel, középiskolás, és felsőoktatásban résztvevő diákokkal. A település a Közép-Európában is egyedülálló ipartörténeti műemlék Vízimalomnak köszönhetően, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik leglátogatottabb települése. Látogatottsága évről évre növekszik. Az önkormányzat adatai szerint a Vízimalomba látogatók száma az elmúlt években megsokszorozódott. Mely köszönhető a teljes felújításának így a látogatókat hosszú évtizedek után ismételten teljes működőképességgel fogadhatja. Másrészt pedig, a diplomások körében egyre népszerűbb az a mozgalom, hogy „először hazánkat kell megismerni” s így az érdeklődés is egyre inkább e területek természeti szépségei, és kulturális adottságai felé fordul.

Vállalkozási tevékenységet végzők száma, összetétele:

A településen vállalkozási tevékenységet végző vállalkozások száma és összetétele 2004-ben

<i>Ágazat</i>	<i>Vállalkozások száma</i>
Ipar	-
Építőipar	-
Mezőgazdaság	
Távközlés, közlekedés	-
Kereskedelem	
Vízgazdálkodás	-
Egyéb anyagi	
Egészségügy, szociális, kulturális	1
Összesen:	

Az önkormányzat által ellátott feladatok és működtetett intézmények, humán erőforrások alakulása :

A települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen:

- a településfejlesztés,
- a településrendezés,
- az épített és természeti környezet védelme,
- a lakásgazdálkodás,

- a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés,
- a csatornázás,
- a köztemető fenntartása,
- a helyi közutak és közterületek fenntartása,
- helyi tömegközlekedés,
- a köztisztaság és településtisztaság biztosítása;
- gondoskodás a helyi tűzvédelemről, közbiztonság helyi feladatairól;
- közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában;
- az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásról, valamint a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás;
- a közösségi tér biztosítása;
- közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása;
- a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása;
- az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.

A települési önkormányzat köteles gondoskodni:

- az egészséges ivóvízellátásról,
- az óvodai nevelésről,
- az általános iskolai oktatásról és nevelésről,
- az egészségügyi
- és a szociális alapellátásról,
- a közvilágításról,
- a helyi közutak
- és a köztemető fenntartásáról;
- köteles biztosítani a nemzeti és az etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését.

A település egészségügyi, szociális és közoktatási intézményrendszerének helyzete:

- Egészségügyi ellátás

A járó beteg szakellátás és fekvőbeteg ellátás a kistérség központi településén, Fehérgyarmaton, elfogadható távolságon belül, a korszerű városi kórházban van biztosítva. A városi kórház folyamatos fejlesztéseinek köszönhetően a kórház területi hatókörű feladatait megfelelő szinten tudja ellátni. Ugyancsak Fehérgyarmat látja el járó- és fekvőbeteg-ellátás fontos kiegészítőjeként a tüdőgondozói ellátást, sajnos néhány ellátás csak a

megyeszékhelyen, Mátészalkán, vagy Vásárosnaményban érhető el. Az egészségügyi ellátás fontos része az orvosi ügyelet, mely feladatot önkormányzatunk is társulás keretében lát el, a Kölcsei telephelyen működő ügyeleti mikro-körzethez tartozunk.

A mentőszolgálat, mely szintén a városi ellátórendszer része s településünkre vonatkozóan elfogadható szinten működik. A gyógyszer ellátást a városi gyógyszertárak biztosítják a község lakossága számára.

A házi orvosi, és védőnői szolgálat a település tulajdonában lévő orvosi és védőnői rendelőben működik, más településekkel közös körzet Túrístvándi. Az épületet saját forrásból korszerűsítettük, de nem felel meg minden követelménynek, ezért a későbbiekben a fejlesztése elengedhetetlen.

- Szociális ellátó hálózat

. A település szociális helyzetére jellemző – és ez rosszabb az országos átlagtól – hogy egyre több, feszítőbb problémával kell szembesülnie a lakosságnak.

Az önkormányzat által működtetett szociális ellátórendszernek egy időben kell kezelnie a foglalkoztatásból, a munkanélküliségből, a folyamatos előregedésből és elszegényedésből, abból a kettősségből fakadó feladatokat, hogy a 28 % a 18 éven aluliak aránya a községben, valamint a szociális rászorultak számának növekedéséből adódó feladatokat. Egyik ilyen jelentős célcsoportja az idős (60 év feletti korosztály). Az idősek szakszerű ellátásában jelentős szerepet tölt be a Gondozási Központ.. A szociálisan rászorultak másik jelentős támogatását a közgyógyellátás keretében biztosítja.

A jelen folyamatokat előrevetítve jelentős problémát jelent a jövőben a családok elszegényedése, melyet jelenleg különböző segélyekkel, juttatásokkal, támogatásokkal igyekszik az önkormányzat kezelni. Az állandó szociális segélyben részesülők száma 2000 óta folyamatosan növekedik. Az önkormányzat által folyósított támogatások közül kiemelkedő jelentőségű a rendszeres szociális és átmeneti segély, továbbá az ápolási díj nyújtása, valamint a gyermekjóléti alapellátások intézményeken keresztüli biztosítása.

A **Gondozási Központ** biztosítja az idősek nappali ellátását, a házi segítségnyújtást. Tervezzük még ebben az évben, az intézményben a szociális foglalkoztatás elindítását. Külső foglalkoztatóként a Túrístvándi Község Önkormányzat tulajdonában lévő Túrístvándi Felemelkedésért Információs és szolgáltató Kht-t bízunk meg. Ehhez épület átalakításra, vagy bővítésre lesz szükség.

A komplex ellátás része a családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat, melyet társulásban a többcélú kistérségi társulás útján mikro körzet központként, még másik 9 településen is Túrístvándi lát el.

Az Erdőháti Mikro körzetben működő Támogató szolgálat által nyújtott szolgáltatások jelentős mértékben hozzájárulnak az együttműködésben résztvevő 19 településen belül az esélyegyenlőség megteremtéséhez ebben a társadalmilag és gazdaságilag többszörösen hátrányos helyzetű térségben. A támogató szolgálat segítségével saját lakókörnyezetükben a fogyatékkal élők életvitele könnyítését biztosítjuk.

A településen belül a körjegyzőség épületének bővítésével szükségessé válik egy multi-funkciós közösségi tér, **élettér** kialakítása annak érdekében, hogy XXI. századi körülményeket biztosíthassunk a szolgáltatásokat igénybevevők számára.

A közoktatási feladat ellátás helyzete:

A településen 250 éve működik iskola. Erről az iskoláról írta vallomásában Móricz „jellemformáló kohóm volt”. Ma a nyolc osztályos általános iskolát, és annak tagintézményét Kömörő községgel közösen tartjuk fenn. A tanulók létszáma 129 fő. Az iskola 8 tanteremmel, rendelkezik Túrístvándiban, tornaszobával. Az iskola épülete felújításra szorul, működtetése nemcsak a gyermeklétszám miatt gazdaságtalan, hanem azért is, mert korszerűsíteni, és bővíteni lenne szükséges. Az intézményben magas színvonalú nevelő- oktató munka folyik, melyet a közoktatási értékelések, mérések igazolnak. ***A térség egyetlen olyan cigány kisebbségi programot biztosító intézménye***, melyben a cigány nyelvoktatása beépül a tantervbe is.

A 45 férőhelyes óvoda 90 %-os kihasználtsággal működik. Az intézmény az 1800 –as évek közepén épült épületben kapott elhelyezést, a konyhával és a gondozási központtal együtt. Az épületben nem alakítható ki a mai követelményeknek megfelelő óvodai ellátást biztosító infrastruktúra, mely az intézmény szakmai programjának biztosításának sem felel meg.

Közművelődés:

Az 1999. december 10.-én nyílt a Teleház, mára az önkormányzat Közkincs program keretében történő fejlesztésének köszönhetően mára korszerű feltételeket biztosít a településen belüli ifjúsági, közművelődési, közösségi szolgáltatási, tevékenységeinek. Teret adhat az Ung-Tisza- Túr Európai Területi Csoportosulás által létrehozni tervezett Bethlen Gábor Népfőiskolának is, és hozzájárul az iskola infrastruktúrájának jobb kihasználásához is.

Sport:

A településen a Sport Egyesület és az iskolai sport tevékenységek biztosítják a sportolási lehetőségeket. A községi sportöltöző fejlesztése elengedhetetlenül fontos a tevékenység biztosítása érdekében.

Foglalkoztatás, munkanélküliség:

Megnevezés	Mutatószám
Regisztrált munkanélküliek száma (fő)	137
180 napnál kevesebb ideig regisztrált munkanélküliek száma (fő)	23
Járadékra jogosultak száma (fő)	28
Szociális ellátásban részesülők száma (fő)	86
Munkaképes korú lakosság száma (fő)	421
Munkanélküliségi ráta (%)	33

Sajnos a községi önkormányzat a legnagyobb foglalkoztató. Az emberek munkanélküliségének, elhelyezkedési nehézségeinek oka a várostól való távolság, az általánosan nem kedvező körülmények a vállalkozások számára mellett az is, hogy alacsony az iskolai végzettsége a lakosoknak, és elavult korszerűtlen szakmákkal rendelkeznek. A fiataljaink körében az utóbbi években a Képviselő-testület politikájának köszönhetően is jelentős mértékben javult azoknak a száma akik felsőfokú képzésben vesznek részt.

Környezeti kihívások

A településfejlesztési koncepció elfogadása óta a második nemzeti környezetvédelmi program megvalósításának időszakába léptünk. Ez az elmúlt években a környezeti mutatókkal szemben támasztott lakossági elvárások és igény kielégítése mellett új kihívásokat jelentett a település számára. Még fontosabbá vált az eredményes és hatékony környezetpolitika és környezetgazdálkodás kialakítása és megerősítése, melynek fő célja a kedvező életminőség megteremtése a település minden lakója számára.

Továbbá meghatározó kihívás maradt a környezeti infrastruktúra tökéletesítésének, az értékek megőrzésének összeegyeztetése a fejlődéssel, a lakosság környezetbiztonságának javításával. Környezeti értékek az átalakított természetes környezet részei is, pl. fasorok, parkok és egyéb zöld területek és az épített környezet objektumai: műemlékek, településképet meghatározó épületek is.

A település környezeti problémái közül az egyik neuralgikus pont volt hosszú éveken keresztül a hulladékgazdálkodás kérdése is, ezen belül a hulladékgyűjtés megszervezése, mely az elmúlt években kisebb fejlődésen ment keresztül. Meg kell azonban említenünk, hogy a folyamat még nem fejeződött be, így vannak olyan területek, mint a szelektív hulladékgyűjtés kérdése, mely nem oldódott meg. A környezetvédelmi program elkészítése és végrehajtása is ennek irányába történik. Része ennek továbbá a vízminőség-védelmi, a szennyvíz- és

hulladékgazdálkodási program, melynek keretében tervezett beruházásként a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése is szerepel.

Az ISPA- ként ismert, hulladékgazdálkodási nagytérségi programnak része településünk is, melynek térségi lerakója Fehérgyarmaton, míg a feldolgozó, ártalmatlanító Nagyecseden lesz. A szennyvízprogramot követően zajlik majd egy út felújítási és helyreállítási program is, mely nagy részben önkormányzati, de hosszabb távon számolni kell a lakossági önerős közmű- és útfejlesztéssel is.

- Környezetvédelem előtt álló feladatok

A környezeti beruházások és a településkörnyezet fejlődése ellenére a környezet megóvása érdekében tett eddigi intézkedések még nem érik el az optimális szintet. A kommunális ellátás és település fenntartás-üzemeltetés további hiányossága, ill. egyéb ható tényezők, pl. a közlekedés zaj- és rezgésterhelések, hulladékterhelés, stb. áll a háttérben.

Emelkedik az allergia, az asztma, az idült légzőszervi megbetegedések száma. Különösen nagy környezet-egészségügyi kihívás a rendkívül erősen allergizáló pollent termelő növények által borított területek nagysága, melynek érdemi visszaszorítása és megfelelő kezelése a közeljövő egyik meghatározó feladata lesz.

A település hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere Kapcsolatai:

Túristvándi tagja:

- a Felső-Tiszavidéki Önkormányzati társulásnak,
- a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Falusi Turizmus Szövetségnek,
- a Szilvaút Egyesületnek.
- Az Ifjúsági Önkormányzatok Szövetségének
- A Szociális Földprogramok Országos Egyesületének
- A Települési Önkormányzatok Szövetségének

Túristvándi Községben a Teleházban működik a Szatmár-Beregi Falusi Vendégfogadók egyesülete, így a vendégfogadók között a kapcsolat jónak mondható. A település aktívan vesz részt a térségi programokon. Túristvándi Felemelkedésért Információs és Szolgáltató Kht, a Teleházak Országos Szövetségének a tagja.

Testvér településeink:

- A Szlovákiai Iske,

 a Romániai Túrterebes,

 a Somogy megyei Somogytúr.

A térség önkormányzataival, a kapcsolata jó, hiszen már több éve rendeznek a térségben olyan programokat, melyekkel a térség hírnevét öregbítik, s ezeket együtt egymást segítve hozták létre.

Nemzetközi együttműködései:

Túristvándi alapító tagja, az Ung - Tisza- Túr Eurórégió Egyesületnek, melynek székhelye a Szlovákiai Vaján község.

Túristvándi település Kárpátaljához, az Ukrán határhoz 25 km-re van, míg Romániához 30-35 km-re. Túristvándi Község Önkormányzata alapító tagja az Ung – Tisza -Túr Európai Területi Csoportosulásnak, mely Kelet Szlovákia, Kelet-Magyarország, Ukrajna és Románia területéről 216 korábban együvé tartozó Szatmár – Bereg Vármegyék egymáshoz legközelebb lévő halmozottan hátrányos helyzetű településeit foglalja magában. A létrehozott Eurórégió, az Ung-Tisza-Túr folyók vízrajzi tengelyéhez közeli településeket foglalja magába. Ezek a területek mindannyian perifériális helyzetűek és az együttműködés célja a gazdaságfejlesztés.

A csoportosulás székhelye, Túristvándi. A munkaszervezet feladatait, a Túristvándi Felemelkedésért Információs és szolgáltató Kht látja el.

Megvalósult és tervezett fejlesztések

Megvalósult fejlesztések

Év	Fejlesztés megnevezése	Összege (E Ft)
2002	Konyha felújítás	3.000
2002	VSAT-Internet	6.550
2002	Kábel Tv Kistérségi beruházás	25.000
2005	Tornaterem építése	13.000
2005-2006	Közművelődési feladatellátáshoz eszköz beszerzés	2.500
2006	Ifjúsági Információs és Tanácsadó Központ kialakítása	2.500

Áthúzódó, folyamatban lévő fejlesztések

Fejlesztés megnevezése	2006-ig teljesült (E Ft)	További pénzügyi kihatás (E Ft)
Ifjúsági Ház építés		19.686

A település jelenlegi állapotában meglévő gyenge és erős pontok

SWOT ANALÍZIS

Terület	ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p style="text-align: center;">Lakosság /Kultúra/ Társadalom</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Élő tradíciók, • A kistérség városának viszonylag közeli elérhetősége • A születési és halálozási különbség hosszú távon pozitív. • Az elmúlt 10 éve alatt a lakosság 7,7%-al nőtt. • Kedvező népességi kor szerkezet, magas 28 % fölötti a fiatalok aránya a településen • Közös kulturális örökség a határ mindkét oldalán • Vendégszerető lakosok • Önkéntes munkát végzők magas száma • Kézműves mesterségek fellelhetőek • Erős civil társadalom • Aktív önkéntesek • A fiatalok erős önszerveződése • Kiepipített határon átnyúló kulturális – területfejlesztési együttműködések 	<ul style="list-style-type: none"> • A születések számának csökkenése, a lakosok elszegényedése folyamatos • Alacsony iskolai végzettség • Szakmunkások hiánya • Magas a roma lakosság aránya • A roma lakosság nem őrzi kultúráját, • A kézműves mestereknek nincs utánpótlása • Hiányzó fejlesztési programok • Hiányoznak a fejlesztési, turisztikai szakemberek • Hiányzó nyelvismeret
<p style="text-align: center;">Gazdaság</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Viszonylag jól fejlett, a határon átnyúló gazdasági együttműködésre alkalmas KKV-k a határtérség nyugati részén • Kedvező éghajlati és geomorfológiai feltételek valamint természetes termőképességű mezőgazdasági területek • Magas számú falusi vendégfogadó • Inkubátorház kialakításának lehetősége • Kiepipített határon átnyúló kapcsolat rendszer, mely gazdasági együttműködés • Meglévő hagyományos termékek (pálinkák, gyümölcslekvárok, hímzés, stb.) • Állattenyésztési hagyományok 	<ul style="list-style-type: none"> • A határon átnyúló gazdasági együttműködés alacsony szintje • A külső befektetések és innováció hiánya a helyi vállalkozásokban. • Az érvényben levő hitel-rendszer nem biztosítja a kereskedelem rugalmas fejlődését és a munkahelyteremtést a vidéki területeken • A KKV-kat segítő tanácsadási szolgáltatások elégtelen kapacitása • Jelentős változások a vidéki lakosság elsősorú jövedelmi forrását és munkahelyét hagyományosan biztosító mezőgazdasági termelés szerkezetében • Teljesen hiányzik az ipar • Hiányzó kézműves mesteremberek • A mezőgazdasági birtokszerkezet nagyon elaprózódott • Kevés az állattartó

<p style="text-align: center;">Idegenforgalom</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az idegenforgalom fejlesztéséhez szükséges kedvező természeti és kulturális adottságok (aktív turizmus, kerékpáros turizmus- vizitturizmus) agroturizmus. ökoturizmus. Egészségturizmus, kulturális turizmus. stb.) • Kiemelt egyedülálló vonzerő, Vízmalom, természeti ritkaságok, gyönyörű környezet • Magas számú falusi vendégfogadó • Kiemelkedően színvonalas rendezvények • A Túr folyó • Gyógynövények magas száma • Páratlanul gazdag történelmi, irodalmi emlékhely közelsége (Szatmárcseke, Tiszacséce, Sonkád, Tarpa, Táros..) • Meglévő tradíciók a lakókörnyezetben, a vendéglátásban • Gasztronómiai egyediség • Ung-Tisza-Túr Eurórégió Magyarországi telephelye, mely négy ország településeinek együttműködésén alapszik 	<ul style="list-style-type: none"> • Nem megfelelő idegenforgalmi tervezés. fejlesztés. koordináció és képzés • Továbbra is elégtelen szintű, mennyiségű és minőségű idegenforgalmi infrastruktúra és programkínálat, • Gyenge helyi és regionális idegenforgalmi marketing • Hiányzó fejlesztési programok
<p style="text-align: center;">Foglalkoztatás/ Esélyegyenlőség</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Újító képességű, magasan képzett. viszonylag alacsony bérért dolgozni hajlandó munkaerő-állomány • Nagyszámú szabad munkaerő a településen • Képezhető fiatalok 	<ul style="list-style-type: none"> • Magas munkanélküliség és fokozott elvándorlás jellemző • Hiányzó vállalkozási kedv, ismeretek • Hiányzó munkahelyek • Nagyszámú munkanélküli
<p style="text-align: center;">Oktatás • Egészségügy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kiváló pedagógusok • Meglévő, fejleszthető intézményhálózat • Igény a képzésre • Szakmai tapasztalat felnőtt képzés területén közel 1000 ember vett részképzésben • Integrált oktatás, magas szintű ellátással az alapfokú oktatásban, társulásban látja el a feladatokat • Cigány nyelvi képzést folytató intézmény • Stabil gyermeklétszám • Egészség ház található a községben • Gyermekjóléti- és családsegítő mikro központ a település • Gondozási Központja van • Támogató szolgálat központja 19 település együttműködésében 	<ul style="list-style-type: none"> • A lakosság iskolázottsági szintje alacsony, • A középiskolai végzettségű szakképzett munkavállalók hiánya • Hiányzó nyelvismeret • Rossz oktatási infrastruktúra, elavult korszerűtlen épületek, hiányzó eszközök • Más településről jár át az orvos, korszerűtlen az épület • Infrastruktúra nem megfelelő

<p style="text-align: center;">Közlekedés /Infrastruktúra</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Transz-európai Közlekedési Folyosó a határ menti térségben (M3 autópálya kapcsolódás) A közlekedés fejlesztéséhez szükséges földrajzi feltételek megléte a határtérségben. • A határátkelő-állomások fejlődése, ezekhez való közelség • A gazdasági tevékenységek végzéséhez szükséges technikai infrastruktúra rendelkezésre áll, víz, gáz, telefon, internet, kábeltelevízió biztosított a településen 	<ul style="list-style-type: none"> • Egyes területek rossz megközelíthetősége (különösen közúton és vasúttal) • Elégtelen határon átnyúló tömegközlekedési összeköttetés a programterület nyugati részei között • Hiányos energiabázis. Import villany, gázra való utaltság • A település csak közúton érhető el • A volán járatok ritkák, nem harmonizált a vasúti és a volán menetrend • Hiányzó kerékpár úr
<p style="text-align: center;">Környezet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Számos természetvédelmi terület (nemzeti parkok, természetvédelmi körzetek) a biodiverzitás megőrzése és a térség vonzerejének fokozása céljából • A környezet minőségének javulása Magyarországon a és a környezetvédelmi szempontból megfelelő technológiák elterjedésének köszönhetően • Az ivóvízminőség kedvező potenciálja • Kedvező mezőgazdasági adottságok • Megőrzött épített környezet • Magas szám védett növény és állatfaj • A települést teljesen körbeöleli az Őreg – Túr , mely páratlan természeti környezetet biztosít a községnek 	<ul style="list-style-type: none"> • a talaj magas szennyezettsége, a vízkészlet veszélyeztetettsége, a hiányzó szennyvíz vezeték miatt • A korábbi környezeti terhelés hiányos műszaki és biológiai megszüntetése a hulladéklerakó telep rekultivációja szükséges • A hulladékgazdálkodás és a szennyvízkezelése vonatkozó hiányos szociális infrastruktúra • Elhanyagolt állapotú ivóvízvezetékek • Elégtelen vízminőségű folyóvíz • Nem megfelelő közös tervezés, programozás és monitoring a természeti és kulturális örökségre vonatkozóan

Terület	Lehetőségek	Veszélyek
Lakosság /Költúra/ Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> Határ menti agglomerációk fokozatos kialakulása: Ungvár és a keleti határon átnyúló policentrikus települési rendszere (Karpátok EURORÉGIÓ) A határon átnyúló együttműködés továbbfejlesztése közös tervezés és intézményi fejlesztés révén az életminőség további javulása a térségben visszaszorítja a határtérség vidéki területiről való elvándorlást Területi fejlesztési lehetőségek határmenti együttműködéssel Fejlesztő szakemberek , katalizátorok képzése, nyelvi képzés 	<ul style="list-style-type: none"> Előregedő lakosság Az elmaradott területek elsősorban perifériális helyzetű vidéki települések még hátrányosabb szociális és gazdasági helyzetbe kerülése A kommunikáció és a különböző területeket érintő (közlekedés, környezetvédelem, gazdaság, stb.) Fizikai és stratégiai tervezésre vonatkozó együttműködés hiánya a partnerek között kölcsönös bizalmatlansági korlátok kialakulásához vezet, amely gyengíti a határon átnyúló együttműködés eredményességét
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> Az akadályok fokozatos megszüntetése a határtérség gazdaságának integrációja révén A KKV-k fejlődése. a térség jobb láthatósága. a külföldi befektetésekhez jutás lehetőségének javítása Határon átnyúló együttműködés a tudomány és a kutatás terén Területi fejlesztési lehetőségek határmenti együttműködéssel Fejlesztő szakemberek , katalizátorok képzése, nyelvi képzés 	<ul style="list-style-type: none"> A regionális gazdasági különbségek számának növekedése a fő agglomerációk és a vidéki területek között, az iparban és a KKV-knál megfigyelhető kedvezőtlen tendenciák a lakosság további elvándorlásához vezethetnek a perifériás fekvésű és vidéki határ területeken
Idegen- fogalom	<ul style="list-style-type: none"> A határon átnyúló turizmus fejlesztése a határtérség magterületeire és — központjaira vonatkozólag is A falusi és agroturizmus fejlesztése a határtérség vidéki területein. Részint az elvándorlás visszaszorításának céljából Fejlesztő szakemberek , katalizátorok képzése, nyelvi képzés 	<ul style="list-style-type: none"> A határ menti struktúrák nem megfelelő alkalmazása rontja a meglévő turisztikai potenciál hatékony használatának lehetőségét. elsősorban a közlekedési idegenforgalmi áramlások koordinációja tekintetében A koordináció nélküli fejlődés a hasonló kínálat miatt a határtérség két oldala közötti verseny fokozódásához vezet
Foglalko- ztatás/ Esélyeg- yenlőség	<ul style="list-style-type: none"> A munkaerő közös hasznosítása Még könnyebb átjárás Magyarország és Ukrajna között az EU csatlakozást követően Területi fejlesztési lehetőségek határmenti együttműködéssel Fejlesztő szakemberek , katalizátorok képzése, nyelvi képzés 	<ul style="list-style-type: none"> A munkanélküliség növekedése a határtérségben (több érintett társadalmi csoport pl. alacsony iskolázottságúak, nők, pályakezdők Magasan képzett szakemberek külföldi munkavállalása

Oktatás • Egészség ügy	<ul style="list-style-type: none"> • Felnőttképzés lehetősége, • Elismertség a térségben a felnőtt képzésben, szakmai tapasztalatok ezen a területen • Területi fejlesztési lehetőségek határmenti együttműködéssel • Fejlesztő szakemberek , katalizátorok • képzése, nyelvi képzés • Kiváló pedagógusok • Meglévő, fejleszthető intézményhálózat • Igény a képzésre 	<ul style="list-style-type: none"> • A felsőoktatásra és a tudományos tevékenységekre vonatkozó elégtelen együttműködés tovább fokozhatja az agyelszívást • Rossz oktatási infrastruktúra • Képzetlenség

IV. Fejezet

FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

A TELEPÜLÉS ELVÁRÁSAI A TELEPÜLÉS JÖVŐJÉVEL SZEMBEN

„A terv semmi, a tervezés minden.”

(Eisenhower)

A tervezés módszere:

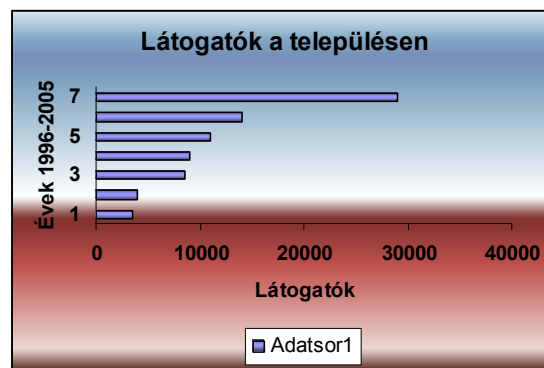
A tervezés nem pusztán a dokumentum elkészítését szolgálja, hanem magában foglalja a tartalom kialakítására vonatkozó sokféle szellemi tevékenységet, az érintettek, résztvevők bevonására vonatkozó szervezési munkát. A terv készítése kollektív munka volt, amelyben célszerűen a polgármesteri hivatal vezetői, az önkormányzat képviselői, a lakosság, a civil szervezetek, intézmények és a külső szakértők munkája, alkotó együttműködése is benne van, akkor is, ha a végső megszövegezést egyedül végeztem el. Egy falu fejlesztési koncepciójának munkája során lényegében mindenkinek biztosítani kell legalább a véleménynyilvánítás, javaslattétel lehetőségét.

Túristvándi Község gazdaságfejlesztési céljainak meghatározásához a SWOT-analízist, hívtuk segítségül, hogy számba véve az erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket, és veszélyeket meghatározzuk azokat a lehetőségeket, melyekkel a községben gazdaságfejlesztést tud az önkormányzat a gazdaság egyéb szereplőinek bevonásával

megvalósítani, a lakosság részéről jelentkező igényeknek megfelelően elsősorban az idegenforgalom fejlesztésének, a humánerőforrás fejlesztésének segítségével. Mint azt láthatjuk számba véve a község adottságait arra a megállapításra, kell jutnunk, hogy a település földrajzi elhelyezkedése, a centrumoktól való távolsága miatt nem valószínű, hogy a község vonzó befektetést jelentsen ipari üzemeknek. Ennek oka nemcsak a távolság, hanem az alacsonyan képzett munkaerő. Gátja az ipartelepítésnek, hogy a település területének 90 %-a a Szatmár-Beregi Tájvédelmi körzethez tartozik. Számba véve a község adottságait, lehetőségeit, egyetlen kitörési pontja a felemelkedésre az idegenforgalom fejlesztése, és humánerőforrás fejlesztése, révén lehetséges. Természetesen nagyon fontos, hogy a fejlesztések megvalósításánál szem előtt tartsuk azokat a veszélyeket, amelyeket magukban hordoznak. A képviselő-testület döntésének helyességét alátámasztják az alábbi adatok is:

A látogatók számának változása²

0-1. ábra

Ezek az adatok azt mutatják, hogy a település vonzerői iránti érdeklődés évről-évre nő, a látogatók száma 1996-2007 között háromszor több lett.

Túristvándi, és térsége az ország legkeletibb részét jelentő Szatmári határvidék nem csak a főgazdasági ágazatok adottságaiban és teljesítményeiben de a turizmus meglévő attrakcióiban és kínálatában is a kisebb kapacitású térségek, közé tartozik. Pedig a közelben vannak vonzó és nagy forgalmú turisztikai helyek, Pl. gyógyfürdő Nyíregyházán, Debrecenben, Hajdúszoboszlón, és nincs messze Magyarország egyik legjellegzetesebb turisztikai vonzerejét jelentő Hortobágyi puszta, de még a Tokaji hegység se. Ezek a közelben lévő felkapott turista –paradicsomok egyebek mellett azt is példázzák, hogy a legkülönbözőbb adottságok okos és következetes használata sikeres üzleti vállalkozásként képes a környezete használatára lenni, gyarapodását, felemelkedését elősegíteni. Túristvándi turizmusának

² Túristvándi Község Önkormányzatának statisztikái.

fejlődése érdekében szükséges tennivalók, meghatározását az indokolta, hogy ez egyezik a helyi akarattal és az idegenforgalom fejlesztése a település, és a térség alapvető érdeke adottságaira tekintettel. Véleményem szerint is fontos foglalkoztatáspolitikai, keresletélénkítő, a természeti környezet, kulturális örökség megóvását a községről alkotott kép előnyös formálását segítő tényező. A település stratégiájának legfontosabb célja kell, hogy legyen véleményem szerint a rendelkezésre álló természeti és kulturális erőforrások kihasználása (de nem elhasználása), a gazdasági növekedés élénkítője, kitörési pontja húzóágazata, kell legyen az idegenforgalom. De a fejlesztés során ez a cél csak abban az esetben érhető el, ha megfelel a fenntartható fejlődés elvének a turisztikai kínálat (termékfejlesztés) megőrzi természeti és kulturális értékeinket, s alkalmazkodik a turisztikai szolgáltatások piacán kibontakozó gyors változásokhoz. Ha a fejlesztés tudatos, tervszerű. A térség, és a település adottságai és a környezetvédelmi követelményekkel való összhang határt szabnak a vendégforgalom bővülésének. A minőségi orientációjú fejlesztések mellett olyan rekonstrukciók is szükségesek, amelyek a széles vendég rétegnek a kiszolgálását is megcélözzák. Különösen fontos, hogy a turizmus a környezetvédelem és a területfejlesztés közötti kapcsolattartásban erősödjön az együttműködés, a kölcsönös megértés. A vendégforgalom szervezése, a piaci igényekhez igazodó kínálat kialakítása és propagálása a vállalkozói szféra feladata kell, hogy legyen, de ebben a többszörösen hátrányos helyzetű gazdaságilag elmaradott térségben, a településen az önkormányzat/tok (az állam, külső segítségnyújtás) szerep vállalása nélkülözhetetlen. Ezért legfontosabb feladat volt a pontos célkitűzés. Az önkormányzatnak kell felvállalnia az idegenforgalom, a turizmus három legfontosabb résztvevője a turisták (fogyasztók) a szolgáltatók és a helyi lakosság hosszú távú érdekeinek eredményes összehangolását. *Az alábbi alapelveket kívánjuk elsősorban szem előtt tartani: „a helyi lakosság megfelelő életminőségének biztosítása, a helyi értékek hosszú távú megőrzése, a helyi erők kihasználása és koordinálása, integrált fejlesztés, a kereslethez igazodó turisztikai termék kialakítása, a turizmus multiplikátor hatásának kiaknázása.*

Az önkormányzat által tervezett kötelezően ellátott és önként vállalt feladatainak ismertetése

- A települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen:
- a településfejlesztés,
- a településrendezés,
- az épített és természeti környezet védelme,

- ✚ a lakásgazdálkodás,
- ✚ a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés,
- ✚ a csatornázás,
- ✚ a köztemető fenntartása,
- ✚ a helyi közutak és közterületek fenntartása,
- ✚ a köztisztaság és településtisztaság biztosítása;
- ✚ közreműködés a foglalkoztatás megoldásában;
- ✚ az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásról, valamint a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás;
- ✚ a közösségi tér biztosítása;
- ✚ közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása;
- ✚ a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása;
- ✚ az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.

A települési önkormányzat köteles gondoskodni az egészséges ivóvízellátásról, az óvodai nevelésről, az általános iskolai oktatásról és nevelésről, az egészségügyi és a szociális alapellátásról, a közvilágításról, a helyi közutak és a köztemető fenntartásáról; köteles biztosítani a nemzeti és az etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését.

Túristvándi Község Önkormányzatának feladatellátásában prioritást élvez:

- ✚ *Az igazgatási szolgáltatás minőségi fejlesztése*
- ✚ *Az alapfokú oktatás - nevelés- és az ehhez kapcsolódó minőségi és infrastrukturális fejlesztés- az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.*
- ✚ *A szociális alapellátások minőségi és mennyiségi fejlesztése- a térségi szerepkör erősítése.*
- ✚ *A település kulturális mikro-térség központi szerepkörének erősítés.*
- ✚ *A foglalkoztatás - a foglalkoztathatóság elősegítése.*
- ✚ *A település gazdasági fejlesztésének elősegítése.*
- ✚ *Térségi turisztikai központi szerepkörének megőrzése, részesedésének növelése.*
- ✚ *Határmenti kapcsolatok-együttműködésekben vezető szerepének megőrzése.*

A község településrendezési tervével való összhangja a gazdasági programnak:

A településrendezési terv az alábbi feladatokat határozza meg:

„Ahhoz, hogy a település gazdasági helyzetében változás következzen be, az alábbi feladatokat kell megoldani lépésről, lépésre:

- ✚ Környezetterhelő hatású ipari tevékenységek kitelepítése a belterületről.
- ✚ A meglévő elsősorban mezőgazdasági üzemi területek új típusú hasznosítása.

- ✚ A kézműipari termékek fejlesztése
 - A kézműipari vállalkozások létrehozása, eszközfejlesztésem termékfejlesztés
 - A piacra jutás, értékesítés segítése, ösztönzése, marketing
 - Népművészeti hagyományokon alapuló munkahelyteremtés, (kézimunka, hímzés)
- ✚ A termőföld hasznosításának racionalitása, leépült termőalpok pótlása
- ✚ Új termékek termesztése (gyógy- fűszernövények, bio-termesztés, zöldségtermelés)
- ✚ Az előnytelen gazdaságtalan birtokszerkezet megváltoztatása
- ✚ A gazdaságok versenyképességének növelése, érdekvédelmi szövetkezetek, új típusú társulások segítése
- ✚ Tároló és feldolgozó kapacitás növelése, minőségi terméktermesztés
- ✚ Az állattartás környezetvédelmi higiéniai állat-elhelyezési feltételek javítása.

A település ellátó rendszere hiányos, a települési infrastruktúra a jelenlegi települési méreteknél és a gazdasági fejlettség adott szintjén is hiányos, tartalmi és minőségi fejlesztése reálisan települési összefogás keretében – feltétlenül szükséges. Új működőképes infrastrukturális hálózatot kell megalkotni, mely a településüzemeltetésben is feladatokat jelent.”

Az önkormányzat társulásai, és a kistérségi társulás fejlesztési koncepciójának a települést érintő pontjai.

Társulás megnevezése	Ellátott feladat	Feladatellátás kezdete
Molnár Mátyás Általános Iskola Gesztor Túristvándi	Alapfokú oktatásnevelés	2007.01.01
Túristvándi, Kölcse, Fülesd, Nagyszekeres, Kiszekeres, Zsarolyán, Nemesborzova, Mánd, Kömörő, Szatmárcseke	Gyermekjóléti szolgáltatás Családsegítés	2006.01.01 2007.01.01
Erdőháti Támogató szolgálat mikrotársulás	Támogató szolgálat	2007.01.01
Belsőellenőrzési Társulás	Belsőellenőrzés	2005. 06. 01

V.

STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK

A település alapcélja kell, legyen a jobb életminőség és a települési szinten értelmezhető fenntartható gazdasági fejlődés biztosítása, a környezeti értékek megtartása és szükség szerinti helyreállítása mellett. A legfontosabb cél mindenképpen annak elérése, hogy a közösen kialakított tervek megvalósítása után mindenkinek jobb legyen Túrístvándiban élni.

A település földrajzilag egy tájegység része, gazdasági és társadalmi jellemzőit tekintve azonban mikro-térségében az egyes településeken tapasztalható sajátosságok túlnyomó része általánosan érvényes az egész térségre, így Túrístvádira is.

Jellegzetességei az alábbiak:

- ~ Az Öreg Túr vízgyűjtőjeként a környezeti hatásokra fokozottan érzékeny terület,
- ~ vegyes méretű, inkább kis terjedelmű parcellák,
- ~ alacsony aranykorona-értékű, csonthéjasok termesztésének, legeltetési állattartásnak kedvező termőföldek,
- ~ Gyenge falusi- és “szelíd-” turizmusnak és hiányos kiegészítőinek jelenléte,
- ~ mezőgazdasági szakképzettségű munkaerő, szezonális munkavállalásban,
- ~ a megváltozott gazdasági helyzetre rugalmasan reagáló szakembergárda hiánya,
- ~ fejlődő, hosszú távon gyenge életképességű közösségi szerveződések,
- ~ fogyó és öregedő lakosok és ugyanakkor a település létszámához képest magas számú fiatal, ami egyfajta kettősséget jelent
- ~ a vízparti üdüléshez kapcsolódó hiányos szolgáltatások vegyes színvonala, a nyári szezonhoz igazodó szolgáltatások túlsúlya,
- ~ gyenge és eseti marketing tevékenység, a településen túlmutató információ áramoltatás hiánya.
- ~ a környezeti adottságokban és a vonzerőkben tapasztalható bizonyos fokú érintetlenség,
- ~ hiányzó turisztikai szolgáltatások, a meglévő adottságok karbantartásának, kiajánlásának ad-hoc jellege,
- ~ hiányzó szervezettség és információ a településen nem elérhető szolgáltatások tekintetében,

~ nehéz elérhetőség, gyenge tömegközlekedési kapcsolatok,
~ rendkívül kevés helyi munkahely, a lakosság általánosan alacsony életszínvonala,
~ kihasználatlan gazdálkodási lehetőségek a legeltetésben, gyepgazdálkodásban, erdőgazdálkodásban, földművelésben.

~ ***A fent megjelölt jellemzőkből kiindulva különös figyelmet kell fordítani:***

- a felszíni vízfolyások, a Túr és a talaj szennyeződésének fokozatos megszüntetésére, a környezetkárosító tevékenységek beszüntetésére illetve a természetkímélő technológiákra, való áttérésére;
- az adottságokra építő gazdálkodási formák és termékek előállításának elősegítésére;
- a helyben termelt áruk helyi feldolgozási szintjének növelésére és értékesítési lehetőségeik bővítésére;
- a minőségi és mennyiségi termeléshez szükséges infrastrukturális feltételek javítására vagy megteremtésére;
- az egyes gazdasági ágak kooperációjának ösztönzésére;
- a turizmus természethez, mezőgazdasághoz és falusias életmódhoz kapcsolódó formáinak, kiegészítő szolgáltatásainak bővítésére, minőségi színvonaluk javítására;
- a szakképzettség és a műveltség általános szintjének emelésére, a helyi identitástudat erősítését szolgáló akciók megszervezésére;
- a “fehér” gazdaság helyzetének erősítésére, az illegális tevékenységek felszámolására;
- a település környezetének javítására, a táj- és településszépítő intézkedések megtételének biztosítására;
- a helyi gazdasági és társadalmi szerveződések ösztönzésére;
- a meglévő adottságok pontos nyilvántartására és népszerűsítésére, valamint a közös információnyújtás lehetőségének kiépítésére;
- a helyi adottságokra épülő gazdálkodási formákról szóló ismeretanyag átadására és a gazdálkodás váltása feltételeinek megteremtésére;
- kooperáció kidolgozása a mikro-térség, az Ung-Tisza-Túr Európai Területi Csoportosulás települései között,
- A határmenti periférikus hátrányok előnnyé változtatása, az integráció elősegítésével

Prioritások:

A helyzetfeltárásban megmutatkozó pozitív és negatív adottságok és lehetőségek számba vétele alapján a következő prioritások fogalmazódtak meg:

A humán erőforrás és életminőség fejlesztése

Indoklás: A szerveződések, a közösségi élet hiányosságai, a saját értékeivel kevésbé vagy alig tisztában lévő lakosság, valamint az információhoz és a szaktudáshoz való nehéz hozzájutás tényéből kiindulva feltétlenül szükséges a lakosság fejlődési lehetőségeihez való hozzájutásának megkönnyítése, ezen túl pedig a helyi identitás, a helyhez való kötődés erősítése.

A helyi gazdaság fejlesztése

Indoklás: Ahhoz, hogy növekedjen a helyben megtermelt jövedelem, fennmaradjon a településre jellemző gazdálkodás, megőrződjön az utókor részére is a környezeti minőség, s nem utolsósorban, hogy népszerű legyen a település mind a turisták, mind a tőke, mind a fogyasztók számára, alapvető fontosságú a gazdálkodási feltételek javítása, a térség adottságaihoz való igazítása és nem utolsósorban a megtermelt javak kijánlása.

A környezet állapotának javítása

Indoklás: Az épített és természeti környezetben tapasztalható elhanyagoltság, kihasználatlanság, gondozatlanság és talajra, vízbázisra, növény- és állatvilágra hatást gyakoroló veszélyforrások arra ösztönöznek, hogy a település kiemelt figyelmet fordítson a környezeti ártalmak csökkentésére és a szépségeinek, értékeinek védelmére.

A határmenti együttműködések erősítése.

A település, a terület az elmúlt évtizedek alatti tudatos visszafejlesztése miatti hátrányainak leküzdése arra ösztönöznek, hogy kiemelt figyelmet fordítson a község ezeknek, a hátrányoknak a leküzdésére, az európai unióhoz való csatlakozás nyújtotta lehetőségek kiaknázására, Az elmúlt néhány évben a közlekedési és kommunikációs infrastruktúra jelentősen javult a határmentén a szlovák – magyar - román- ukrán önkormányzatok között. A térség gazdasága számos fontos erősséggel rendelkezik. A határ mentén rohamosan fejlődő gazdasági központok találhatók - Ungvár-Beregszász-Szatmárnémeti- Nagykapos - Kassa - dinamikusan növekvő, versenyképes vállalatokkal, multinacionális cégekkel és versenyképes kis- és középvállalkozásokkal. A magyar-szlovák, a magyar-ukrán, a magyar –román üzleti kapcsolatok száma ugyanakkor meglehetősen kevés, amely gyengíti a térség versenyképességét. A határtérség gyengesége, hogy a munkaerő-piaci együttműködés nagyon alacsony szintű. A térség bizonyos területein a munkanélküliség elég nagy méreteket ölt, ugyanakkor közvetlenül a határmentén a nagyobb gazdasági központok esetenként munkaerőhiánnyal küzdenek. A turizmus fontos szerepet tölt be az országok kapcsolatrendszerében, s a közös

fejlesztéshez is megfelelő alapot nyújt. Ugyanakkor ez a potenciál nincs kellően kihasználva: a térség nem rendelkezik közös turisztikai programcsomagokkal, s közös marketing és promóciós tevékenységet sem végez.

A határtérség természeti környezete sajátos jelleget ölt: egyrészt, számos természetvédelmi terület fekszik a határ mentén; másrészt azonban a korábbi nehézipari tevékenység következményeként komoly környezeti károkkal sújtott és szennyezett területek is megtalálhatók. A szolgáltató intézmények között alacsony fokú az együttműködés. A határmenti együttműködésekben az önkormányzatok szerepvállalása elengedhetetlen, ebben *Túristvándi Község Önkormányzata az elmúlt években is meghatározó szerepet töltött be a kistérségben ennek a szerepkörének megtartása az erősítése a cél a gazdasági növekedés érdekében.*

Célkitűzések

A település tudatosította, hogy saját jövőjét megtervezve, az alakításában aktív szerepet vállalva kíván előre haladni, miközben azon cél hajtja, hogy megerősödjön a természet, az ember és a gazdaság kapcsolata, és ez fenntartható legyen.

A település adottságait figyelembe véve az idegenforgalom fejlesztés érdekében versenyképes gazdasági szerkezet kialakítása a szükséges véleményem szerint a táj ökológiai potenciáljának figyelembe vételével, a fenntartható fejlődés elősegítésével. Nem öncélúan, végső cél az itt élők számára magas szintű életminőség és életésély biztosítása.

Az öröklött, egészséges, vonzó környezet megtartása, további fejlesztése.

A helyi lakosság belső kohézióját elősegítő, azt erősítő humán erőforrás-fejlesztés, a tudásszint fejlesztése.

A célkitűzések indoklása:

A programkészítés során a helyzetfeltárással alaposan négy alapvető célkitűzést fogalmaztam meg, amely egészében és átfogóan reprezentálhatja a település fejlődésének, fejlesztésének irányait, természetesen teljes mértékben támaszkodva a lakossági kérdőívekben illetve a meghatározó személyiségekkel készült interjúkban megfogalmazottakra. Alapvetőnek tekintettem, hogy a tényleges, valóságos szükségletekre és a lehetőségekre alaposan határozzuk meg a szempontokat. Egyik legfőbb tényezőnek a lakosság *életminőségének és a település lakosságmegtartó képességének javítását és a határmentiségből adódó perifériális hátrányok csökkentését állítottam.*

A fentieket azért tartom fontosnak, mert a helyi jövedelemtermelő képesség alacsony mivolta, az elöregedés, a helyi szolgáltatások száma és minőségének színvonala, a helyi munkalehetőségek hiánya egyaránt a település lakóinak életminőségét és helyben maradási esélyeit rontja. Ezáltal a község vitalitása, életerejé, teljesítőképesége csökken, s nemhogy fejlesztési, de fennmaradási esélyeik is kisebbek lesznek.

A helyi értékekre alapozottan különleges hangsúlyt kap a szélesen értelmezett falufejlesztés, falumegújítás, mely révén olyan közvetlen és közvetett fejlesztési energiákat rendelhetünk más fejlesztésekhez, amelyek megsokszorozhatják a lakosság önszerveződési, közösségformálási szándékait.

Általános célkitűzések

A település alapvető és végső célja a természet, az ember és a gazdaság közelebbi kapcsolatának kialakítása, hosszú távon szerves egésszé való alakítása, a folyamatos és mértékletes fejlődés biztosításával mind a négy “pillér” számára. Ezek alapján az alábbi általános célok fogalmazódnak meg:

- ✚ a lakosság csökkenésének megakadályozása;
- ✚ a turizmus, fő bevételi forrássá tétele, folyamatos fejlesztése
- ✚ a környezet sokszínűségének további pusztulásának megakadályozása;
- ✚ az egyoldalúság megszüntetése a gazdasági ágak tekintetében;
- ✚ a területi együttműködés , a határtérség gazdasági és társadalmi integrációjának erősítése.

Speciális célkitűzések

Az általános célt kibontva az alábbi feladatok megoldását javaslom, tűzze ki a település célul, melyek illeszkednek, a Nemzeti Fejlesztési Tervben és az Észak-Alföldi Regionális fejlesztési tervben megfogalmazottakhoz:

- ✚ A település adottságaihoz igazított gazdaság kialakítása és megerősítése
- ✚ A turisztikai szezonálitás csökkentése, törekvés a folyamatos szezon biztosítására
- ✚ Az embereknek és a többi élőlényeknek megfelelő környezet biztosítása
- ✚ A helyi közösség fejlesztése, és fenntartása
- ✚ A szaktudás, a felnőtt képzés helybehozása, ennek feltételeinek kialakítása, az eddigi mikro-térségi szerepkör erősítése
- ✚ A helyi foglalkoztatottság szintjének növelése

- ✚ határtérség gazdasági versenyképességének erősítésével Túrístvándi versenyképességének erősítése
- ✚ az emberek és közösségek közötti társadalmi és kulturális koherencia növelése, a határmenti együttműködések révén
- ✚ Túrístvándi elérhetőségének javítása a határtérség elérhetőségének és kommunikációjának javításán keresztül
- ✚ Túrístvándi természeti értékek védelme, a határmenti természetvédelmi együttműködések erősítésével.

Alprogramok

A földrajzi összefüggésekből, a célokból és nem utolsó sorban, a helyzetelemzésben ismertetett problémafából és célfából kiindulva az alábbi alprogramokat látom célszerűnek megnevezni. A kiemelt alprogramok tekintetében az a meggyőződésem, hogy gerjesztő hatásúak a többi, hosszabb távon szintén kiemelten fontos alprogramhoz képest.

A humán erőforrás és életminőség fejlesztése prioritást a következő alprogramokkal ajánlott megvalósítani:

Települési közösségi élet

Oktatás és képzés

A helyi gazdaság fejlesztése a következő alprogramok megvalósítását igényli:

Falusi és szelíd turizmus

Környezetkímélő gazdálkodás

Gazdálkodási feltételek

Piac és marketing

A környezet állapotának javítása az alábbi alprogramokon keresztül valósítható meg:

Agrárgazdasági környezet

Táj- és természetvédelem

Települési környezet

A határmenti együttműködések erősítése, a következő alprogramokon keresztül valósítható meg:

Határon átnyúló együttműködések

Közös turisztikai projektek

Partnerségi, program- és projekt menedzsment kapacitások fejlesztése

Humán erőforrások közös használata és fejlesztése

Emberek közötti kapcsolatépítés

Határon átnyúló környezetvédelem

Természetvédelmi együttműködés

Kisléptékű közlekedési infrastruktúra fejlesztése, utak, kerékpárutak,

Közösségi közlekedés fejlesztése

Információtechnológiai fejlesztések